

ABONAMENTUL

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

■ ■

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$ ar
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

■ ■

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Nicolae Gane.

A murit Iași, în vârstă patriarhală, nestorul literaturii române, binecunoscutul nuvelist moldovean: Nicolae Gane.

Cu el dispărea una dintre columnele cele mai de căpetenie a generației literare, ce aparține trecutului.

Activitatea lui, alături de a celor mai strălucite talente ale noastre literare, de pe acele vremuri, pornește din cercul „Junimei”. Aproape întreaga opera literară alui N. Gane a fost publicată în revista „Convorbiri literare”, organul „Junimei”, apărând mai târziu și în volume.

Puțini din scriitorii de dincolo au fost așa de populari la noi, ca dânsul. Simpatia aceasta, de care bătrânul nuvelist moldovean se bucura dincoace, se explică foarte ușor, prin fondul atât de senin a povestirilor sale, precum și prin limba limpede și curgătoare, scutită cu totul de bombasticismele stilare, cu cari au paradat mulți din scriitorii de mai târziu, în detrimentul limbei literare.

Vieța lui, întocmai ca și fondul povestirilor sale, a decurs în cadrele modeste ale muncii statornice. Cu vremea a ajuns ministru, membru al Academiei Române, dar dignitățile aceste n'au schimbat întru nimic sufletul său de povestitor sobru și cumpătat.

Nici unul dintre scriitorii de dincolo nu a fost înrudit așa de mult sufletește, ca Nicolae Gane, de aceea pomenirea lui va fi de o lungă durată pe plaiurile noastre.

*

Date biografice. Nicolae Gane, scriitor român, n. 1835 în Fălticeni. După terminarea studiilor juridice la Paris, se stabilește în Iași ca avocat; 1871 primar al Iașilor. Martie 1888 scurtă vreme ministru

de domenii, iar apoi prezident al senatului, primar al Iașilor și membru corresp. al Acad. române. Gane a fost un vechiu membru al societății „Junimea” și colaborator credincios al revistei „Convorbiri Literare”, tot timpul cât s'a ocupat cu literatura. Scrierile sale, publicate toate în volume de nuvele și un volum de poezii. În versuri n'a reușit mai de loc; excepție ar face traducerea destul de bună a primelor șapte cânturi din Infernul lui Dante; ca nuvelist însă el poate fi numărat printre cei mai de valoare ai literaturii noastre. Negreșit, primele sale publicații sunt slabe și pline de romantism fals, produs al unei imitațiuni străine; dar cu timpul deveni un mai bun observator al realității, un stilist sobru și îngrijit, un meșter descriitor al frumseților naturii și un minunat povestitor, calități cari răsculpără cu prisos psihologia cam sumară și superficială a eroilor săi. Ca cea mai reușită din toate producerile sale s'ar putea considera scurta și înduioșătoarea povestire „Aliuță”. (Vom da-o în nrul proxim!)

Sinodul arhidiecezei gr.-or. din Sibiu. — Relevăm următoarele momente dela sinodul Sibian: Subscripția pentru fondul orfelinului a atins cifrele de 520 mii cor. s'au încasat 100 mii. Avera mitropolitului Mețianu, după detragerea tuturor cheltuielilor 236 mii cor. și e întreagă testată pentru ridicarea unei mănăstiri de maice. Consistorul e îndrumat să compună literile fundamentale. Deputatul Dr. Nicolae Comșa propune, ca la fondul de penziune arhidiecezan să fie acceptat și mitropolitul. Propunerea să dă spre studierea consistorului. Protopopul Gan, propune următoarele:

1. Edițarea de case parohiale, cu toate apartinențele, după plan satorit de consistoriul arhidiecezan, este obligatorie în toate parohiile, unde până acum lipsesc aceste, și unde pe altă cale parohia nu poate avea cortel deplin corespunzător poziției sociale a parohului.

2. Este obligatorie asigurarea pe seama parohului cel puțin a unei jumătăți de jugăr catastral de grădină pentru legume, pentru a preîntâmpina cele mai arzătoare necesități ale traiului, dar și pentru a da puțința familiei parohului, de a servi cu exemplu poporului în grădinărit.

3. Până la ridicarea locuințelor parohiale, chiria pentru locuințele închiriate au să o plătească casele bisericești, ori apoi să se ceară dela guvern bani de evartir pe seama preoților fără case parohiale.

4. Claca, simbriile preoțești și toate prestațiunile fixe ale parohienilor, cu caracter de salar regulat, cari se plătesc parohilor în natura și cu lucrul, sunt a se preface în salar fix, plătit din cauzele bisericești. Până la regularea acestei chestii, prestațiunile sunt a se face și pe mai departe în natură, eventual se plătește ecvivalentul acelora stabilit din partea comitetului parohial.

Se accepta pragmatica de serviciu a protopopilor, normativul agendelor fiscalului arhidiecezan și chestia edificării gimnaziului din Blaj.

Conflictul Germaniei cu America e evitabil. — Guvernul german Duminecă a imanat lui Wilson nota Germaniei referitor la acceptarea condițiilor cerute de America, în cadrele cărora Germania are să poarte războiul submarin. Cereurile competente franceze, pe baza informațiilor primite din sursă fidedemnă sunt convinse, că între Germania și America se va restabili înțelegere deplină. „Berliner Tagblatt” e informat, că cereurile societăților americane din Berlin privesc cu optimism desfășurarea evenimentelor cu Germania. Sunt convinși, că e evitabilă ruperea legăturilor diplomatice.

Numărul trupelor rusești debarcate în Marseille. — „Journal de Geneve” vestește, că numărul trupelor rusești sosite în Marseille abia e de nouă mii. Ostașii au sosit fără echipamente, astfel numai mai târziu vor putea fi duși pe front.

În consiliul prim de război la Paris, ententa a cerut ca Rusia întrucât li va permite greutatea transportului, se trimită în Franța o armată de 500,000 ostași.

Spre Franța, anunță agenția telegrafică italiană, sunt în drum mari transporturi de trupe din Rusia.

Orfelinatul din Blaj.

— Comunicatul comitetului central executiv. —

Cu multă bucurie constatăm, că fondul orfanilor a sporit în ultimele zile cu aproape zece mii coroane, trecând astfel în ultima decadă a sutei a doua de mii. Un dat, care va produce desigur multă mângâiere în inimile tuturor binevoitorilor cauzei noastre sfinte, îndemnând pe toți la jertfe pe întrecute.

Deosebit se impune în lista de astăzi ofertul băncii »Aurora« din Năsăud, care cu cele cinci mii de coroane ale ei, stă până acum în fruntea tuturor institutelor similare, cari au crezut că e lucru cât se poate mai românesc a sprijini înșcarea noastră. Nu relevăm aceasta ca un reproș la adresa celorlalte bănci, cari singure știu cât au putut să dea, ci pentru că să fie un îndemn, ca băncile și mai puternice ca »Aurora« să încerce un nou record pe acest teren, de care, după noi, banca din Năsăud va fi cea dintâi, care se va bucura. Mențione deosebită vrednicește apoi frumoasa colectă a păr. Boeriu din Lechința-de-Muraș, precum și colectele mai mărunte ce-i drept, dar din comune mici și sărace, ca cele din Ormeniș, Segaja, Belioara și Coșlar. Cu multă plăcere mai relevăm apoi și de astădată colectele făcute între soldați — unde, în treacăt fie zis, se cam pun greutăți în calea colectării —, dintre cari se impune mai ales cea dela lazaretul dlui Dr. Aurel Boteiu, comand. spitalului.

Picurii cu strop de strop
Dau al mărilor potop.

*

Iată și lista mai nouă:

1. Colecta păr. Ioan Boeriu între credincioșii săi din Lechința-de-Muraș: 2026— cor.

Ioan Boeriu, paroh	500—
văd. Laura Boeriu	500—
Selma Precup născ. Rössler	200—
văd. Elena Rössler	100—

Dumitru Scridon 40—; Remus Brustur și Dumitru Vlasiu câte 30—; văd. Silvia Brustur, Emil Cioca, Ioan Vlasiu fatul, Petru Ocoșiu, Petru Brustur l. Grig. și Gheorghe Fekete învățator penz. câte 20—; văd. Maria Scridon 15—; Iosif Balea, Eugen Mărginean, văd. Anica Vlasiu găzducului, văd. Nastasia Bogdan, Toader Olariu, Nistor Bercea, Lazar Vlasiu, Tănase Scridon, Nicolae Crețiu, Toader Șuteu, văd. Maria Vlasiu l. Ioan, George Vlasiu l. Iacob, Filimon Henteș, Vasilica Scridon l. Ioan, Dumitru Popa, Vasilie Henteș, Ioan Vlasiu a Savului, Lazar Scridon, Andrei Brustur, Zacheiu Căpușan, Ioan Căpușan, Crăciun Vlasiu, Teofil Vlasiu, văd. Susana Popa, George Scridon, Nicolae Dărăbant, Iulius Brustur, Șofron Apolțian, Toader Scridon, Toader Șianta, Vasilie Vlasiu, Alexandru Calbor, Ioan Vlasiu l. Crăciun câte 10—; George Brustur l. Florea, George Vlasiu l. Iacob, George Popa câte 8—; Simeon Ignat, Ioan Bogățian, Petru Brustur l. Dănilă, Irimie Moldovan, Vasilica Scridon l. Mihailă câte 6—; Pașcu Chiorean, Filimon Henteș, Toader Vlasiu, Maria Oltean, Ștefan Șuteu, Filip Henteș, Miron Brustur, văd. Maria Bogățean și George Andruș câte 5—; Raveca Vlasiu, George Brustur, Lazar Silveșan, Nicolae Cretia l. Vasilica, Toader Brustur, Anica Murașan, Vasilica Șianta, Valeriu Calbor, Eufimia Scridon, Toader Vlasiu l. Dumitru și Toader Brustur a Monului câte 4—; Goria Vlasiu, Sim. Bârsan, Glig. Scridon, Lucreția Vlasiu, Vas. Apolțian, Mih. Șneaga, Io. Chețian, Io. Rusu și Gh. Scridon Suciu câte 2—.

2. Colecta păr. Gregoriu Nistor între credincioșii săi din Tulgheș: 545— cor. Colecta în naturalii nu este încă terminată, iar de altă parte remarcăm, că din Tulgheș ne-au mai sosit col. d. S. Reteșan (114—) și ofertele dd. Aurel I. Nicolescu (200—) și Aug. Dobrea (100—), în sumă totală de 959— cor.

Grigoriu Nistor, paroh	100—
Dumitru Rugina	50—
Ioan Hurubean, învățator 25—; Gavril Ungurean și Teodor Geangalău câte 20—; Vasile Citirigă 15—; Ilie Geangalău 12—;	

Ileana Căndea l. Dumitru, George Olariu l. Dumitru, Toader Vaideș, Sânziana Onu, Simeon Ursu, Dumitru Bota, Nicolae Olariu, Dumitru Olariu l. Ilie, Rachila Olariu l. Dumitru, Toader Olariu l. Ilie, Toader Bota câte 10 cor.; Mihail Marian, Gavril Popu câte 7 cor.; Ștefan Șielodean și soția 6 cor.; Galacteon Ciucan, Nicolae Onului Troaca, văd. Ileana Citirigă, Dumitru Tepeș, Dumitru Citiriga, Maria Buciu n. Bota câte 5 cor.; Floarea Tepeș l. Petru, Dumitru Ungurean l. George, Dumitru Ungurean l. Gavril, Ana Săbău n. Olariu, George Olariu l. Gavril, văd. Dumitru Olariu l. Gavril, Toader Ciucan, Maria Tepeș l. Mihail, câte 4 cor.; văd. Ioana Dăcău, Dumitru Crușit l. George, Ileana Zaitiu l. Dumitru, câte 3 cor.; Floarea Handaric, Ștefan Cristea, George Ungurean, Augustin Ungurean, Gavril Olariu, Toader Ungurean Gusută, Nicolae Ionaș, Dumitru Apostol, Toader Bota, Dumitru, Grigorie Dănu l. Toader, George Olariu a Mariei, văd. Ilie Colceriu, Simion Olariu, Ioan Mateiu, George Onului Pavel, Dumitru Silveșan, văd. Petru Zaitiu, Nicolae Citirigă, Gavril Svecnea, Toma Moldovan, Ioan Vlasiu l. Grig., Ana Bora l. George, Nicolae Zaitiu, Grigorie Ungurean, George Olariu l. Nicolae, Dumitru Spachiu, George Obreja, Nicolae Pascu Zvancea câte 2 cor.; dela alți 28 credincioși restul de 46—.

3. Colecta păr. Simion Popa între credincioșii săi din Segaja și Belioara: 379-50 cor.

Simion Popa și soția 100—

Discul femeilor din Segaja 21—; Discul bărbaților din Segaja 20-50; Dumitru Bârdea 20—; Aurel Hideg învățator, Teodor Cirebea și Todosie Bârdea câte 10—; Sabin Zdonea l. Ioan și Maria Cris câte 6—; Gligor Pitea l. Io. și Teodor Felea câte 5—; Harinton Boboia, Floarea Bodea, Marie Cirebea l. Teodor, Dumitru Bulgăr și Mihailă Bisaițiu câte 4—; Teodor Crain 3—; Dum. Geaflea, văd. Iliana Geaflea, Sofia Crain, Gasie Pitea, Petru Cremenea, Io. Rațiu, Tinerimea din Belioara, Nic. Pitea, Sim. Popa l. Io., Grig. Trinca, Vas. Cremenea, Sim. Rus. Mar. Pitea l. Sim., Dum. Răfăilă, Ștef. Răfăilă, Filip Pitea, Vas. Cirebea cantor, Nic. Popa, Vas

FOIȚA.

Din istoria limbei.

— Limba în filozofia elină —

de Dr. C. Pavel.

(Fine.)

Cu Platon și Aristoteles gândirea omenescă în avântul sublim și uimitor al acestor uriași atinge culmi neîntrecute de sborul și frământările veacurilor, ce urmară pe scara vremii. De atunci e multă vreme și de două mii de ani și mai bine, știința omenirii despre ultimele întrebări asupra limbei s'a mișcat și se mișcă și astăzi în cadrele fixate de Platon și Aristoteles și în jurul ideilor, cari au preocupat pe acești doi stâlpi ai cugetării și ai culturii omenestii.

Dar nu numai în filozofia limbei au deschis probleme nedeslegate nici până azi, ci și ce privește elementele vorbirii ei ne-au dat primele noțiuni gramaticale.

Platon, cel dintâi, numește semnele grafice *γράμματα* și e interesant că numirea aceasta se susține până în vremea din urmă. Chiar și I. Grimm nu face deosebire între *Buchstabe* și *Laut*, între literă și sunet. Ordinea semnelor grafice a numit-o alfabetum, iar sunetul cu care rostim un semn grafic — *γράμμα* — îl numește *στοιχείον*. — Sunetele le împărțește în trei grupe: a) *τὰ φωνήεντα*

= vocale, b) *τὰ ἀφωνα-ἄρδωγχα* = consonante, c) *τὰ μέσα* = liguide. Cunoaște silabele, deosebește substantivul *ὄνομα* de verb, *ῥήμα*, dar Platon sub aceste părți ale vorbirii mai de grabă înțelege subiectul și predicatul. Deosebește trei genuri, trei numeri, trei timpuri principale și câteva cazuri. Despre celelalte părți ale vorbirii, despre numărul și timpurile secundare n'are cunoștință. Din sintaxă știe că sunt ziceri afirmative și negative, încolo altceva nimic. Platon azi, deja în cl. I. gimn., din gramatică ar fi îndrumat la repetiția clasei.

Aristoteles pe urma lui Platon, în — *περὶ Ἑρμεναίας* — de interpretatione — și în poetică amintește de articol, pronume și conjuncțiuni, pe cari le cuprinde sub numirea colectivă de *ἄρθρον*, iar sunetele le numește *φωνῆςστοιχεῖα* elemente de ale vorbirii. Cunoaște genurile și câteva cazuri *πῶσις*, dar nu știe face deosebire între declinare și conjugare, ci afirmă că orice schimbare a cuvintelor se întâmplă prin *πῶσις*. Imprenarea unui substantiv cu un verb, spre a căpăta un înțeles, o numește *λόγος*.

După Platon și Aristoteles filozofia elină, ca și o pasere obosită de vertiginoasă sboruri, decade. Urmează epoca Elenismului. Ținta filozofiei în vremea aceasta este: *in utramque partem disputare*. Se ivesc o seamă de școli, și tot atâtea secte filozofice — academia peripatos stoa, și epicureiștii cu învățători,

ce se bat cap în cap. Ca centre de cultură în epoca aceasta, pe lângă Athena, ce cântinel apune ca și un frumos soare de vară, se disting deosebi Alexandria lui Ptolomaeus I. și alui Ptolomaeus Philadelphus, centru ce în suta III. înainte de Hristos numără peste jumătate milion de locuitori, și Pergamon sub regele Attalus I.

Preocupările de limbă continuă, discuțiile devin din ce în ce mai aprinse. Vechile teorii — cum vom vedea în partea ce urmează — sunt susținute sub altă formă, dar în același fond de analogiștii din Alexandria și anomalisții din Pergamon¹⁾. Din aceste frământări învingătoare au ieșit studiul limbei și cercetarea vechei literaturi eline, adică gramatica și literatura. Polemiile din ce în ce se desfac din vagile considerații filozofice și se întemeiază pe cercetări asupra țesăturii limbei. Gramatici și critici, analogiști și anomalisți deopotrivă contribuiesc la înfriparea filologiei și a lingvisticei.

Principiile lor stăpânesc aceste două științe — ce nu sunt de a-se confunda una cu alta, nici de a-se identifica — în tot evul mediu până la Wolff și Boeck, cari așază pe noi principii filologia clasică și până la Fr. Bopp, întemeietorul lingvisticei istorice și comparative.

¹⁾ Bonnet: La philologie classique. Paris 1892. 12.

Cirebea I. Ilie, Io. H. Măgurean, Mar. Măgurean, Susana Popa, Par. Puf, Irină Bota, Ileana Cirebea, Io. Măgurean, Grig. Răfăilă, Tân. Rus, Vas. Popa, Mar. Crișan, Io. Brad. Anasie Trinca, Pav. Pitea, Nast. Pitea, Par. Trinca, Dochie Hagău, Ana Pitea I. Grig, Dochie Părtălă, Nast. Popa, Io. Cirebea, I. Teod., Vas. Rus, Vas. Rus I. Grig., Grig. Bodea, Io. Belea Măgurean, Susana Belea, Io. Cricea, și Io. German preot gr.-or. Orești câte 2 cor. Anisia Boboia 1:20; apoi alți 54 credincioși 47:80.

4. *Colecta păr. Ioan Popu între credincioșii săi din Murăș-Ormeniș: 352:40 cor.*

Ioan Popu și soția Iuliana Kocskes 200—
Din disc 72—; Din cassa bisericii 35—; Ioan Rațiu 10:06; Ioan Horvat învățător penz. 4—; Gedeon Rațiu, Sim. Muntean, Winkler Lörincz né Obresie Horvath cu soția Maria câte 2—; Maria Hovath 1:20; apoi alți 29 credincioși și un prizonier rus (Banof Tyhel) din Karinka restul de 22:14.

5. *Colecta d. Dr. Aurel Boteiu medic-căpitan dela personalul lazaretului de câmp 10/7: 256— cor.*

Dr. Aurel Boteiu medic căpitan 100—
Dr. Dominic Medrea med. asist. 20—; Kleisch Mátyás proot militar, Dr. Emil (indescifrabil), Schraz (?), și Constantin v. (indescifrabil) câte 10—; Ernest(?) Nachtreber și cad. Engelmann Géza câte 5—; Viorel Marcu și Pilu Băltariu 4:80; Gyurkovits József 3—; Szala Sim., Const. Roman, Balnozsan Péter, Magyar I., Ach. Cotirlă, Subit Ios., Stoia Mărza, Io. Monărică, Nic. Magyar, Io. Mărian, Io. Achim, Leichmann, Indescifrabil, Möhler F., Komosov Milan, Schneider, Fer., Forgács Frigy., Klein Fr., Gerő Gy., Dietrich Pét., Io. Cimponeriu, Io. Coverezan, Benczur Pál, Mathias Rud., și Hegedüs Fer. câte 2—; apoi alți 33 contribuenți restul de 29:80.

6. *Colecta păr. Filip Pojar între credincioșii săi din Coșlar: 155:40. Impreună cu ofertul, publicat deja, de 100— a păr. Pojar, total: 255:40.*

Ioan Gotia și soția Cornelia 22—; Macavei Cernău 10—; Ioan Tiușan 6—; Anuța și Ludovica Uriș, Mihailă Contau câte 5—; Toderică I. Macavei Cernău, Maria Almașan, Ioan Bărau, Maria Ciobota I. Florian, Crucea Andrei, Chirilă Breaz, Dumitru Sântimbrean, Gavrilă Câmpean, Ștefan Sântimbrean, și Ioan Uriș câte 4—; Maria și Crucea Cârnațiu, Onu Câmpean, câte 3—; Carolina Crețiu, Armeana Barna, Domnica P. Barna, Florica Câmpean, Vian Tiușan, Magd. Orbuțiu, Ma. Andrei, Petru Bogăi, Io. Man, Pav. Cușmoi, Carolina Păcurar, Io. Bărbuț, Magd. Bărbuț, Moisé Crețiu, Ant. Crețiu, Ștef. Avram, Gh. Bogăi, Nic. Contan, Rav. Goța, Carolina Florea, Ioana Pojar, Sus. Oșean, vād. An. Indrei, Vas. Suci, Ma. Câmpean I. Io., Io. Muntean și Io. Conțian câte 2—; apoi alți 8 credincioși restul de 7:40.

7. *Colecta d. notar Dionisiu Muntean între oamenii de bine ai cercului său: 154— cor.*

Dionisiu Muntean notar și soția, Ofenbaia 100—
Alexandru și Sabina Muntean 10—; Petronela Bologa și Vasile Gan câte 6—; Toma Cucu și vād. Predeticu câte 5—; Amalia Darabant și Lucreția Gărdac câte 3—; Filimon Pantia, Marcian Severian, Ioan Mladin, Gh. Tăran și soția Valeria Sim. Cătană, Gavr. Boca și Em. Faur câte 2—; Precup Codria și Sim. Nuț câte 1—.

8. *Colecta lui Gregoriu Solovăstru (Grebenișul-de-câmpie) între tovarășii săi soldați: 114:84 cor.*

Dr. Ioan Periu, med. asist. și George Riză câte 10—; Gregoriu Solovăstru și Adrian Beloiu câte 5—; Alex. Popa 4—;

Io. Bot, Io. Iliea, Nic. Bărsan, Ios. Dragota, Io. Mircea, Io. Teca, Const. Candid, Io. Almașan, Io. Hercia, Pav. Prodan, Aur. Frățilă, Gh. Topan, Sirian Badicu, Io. Varga, Pav. Șiclovan, Io. Câmpean, Ilie Pleș, Mih. Murașan, Aug. Albu, Il. Petrescu, Nic. Baci, Teod. Petrigian și Sim. Lungu câte 2—; apoi alți 42 soldați restul de 34:84.

9. *Colecta d. cadet asp. Aurel Ordean între feciori de ai reg. de inf. 71: 71:80 cor.*

Comp. 3 a reg. 20—; Aurel Ordean, cadet asp. 10—; Zugsfr. Paar 5—; Zugsfr. Adolf Repáty 3—; Jakubocz István, Holey József, Kworka și Rosenberg. Ludvig câte 2—; apoi alți 35 de feciori, restul de 25:80.

10. *Colecta d. Nicolae Dușa învățător în Alba-Iulia: 51:80 cor.*

Nicolae Dușa 5—; Ioan Batențan și Mitru Szabó câte 3—; Sanda Triff, Dum. Gruța, Max. Hănegar, Gh. Sas, Moisé Comănesc, Ma. Cioban, Vas. Man, Roz. Hăprian, Gh. Pitea, Iac. Barb, Dum. Șerdean, Ana Cricovean și Petru Fișan câte 2—; Nic. Anghel 1:60; Anuța Anghel 1:20; apoi alți 14 contribuenți restul de 13—.

11. *Colecta stegarului Iuliu Todoran învățător între colegii săi: 51— cor.*

Steg. Iuliu Todoran 30—; s.-loc. Gáspár Béla 5—; steg. Baczoni Lajos, cadet asp. Pompei Băcilă, Ștef. Demeter și Dominic József câte 3—; căp. Nicula și Kerekes Johann câte 2—.

Pentru a-se face colectă între fecorii regimentului, s'a cerut concesiune dela com. militar. La timpul său vom publica și acea colectă.

12. *Continuarea colectei păr. Vasile Hopărteanu între credincioșii săi din Gădălin: 35— cor. Total până acum: 750—*

Marișca Corpădean și Artimon Cadar câte 6—; Fodor Balinț 5—; Alexandru Corpădean 4—; Fodor József, Ma. Desmiorean, Alex. Chiorean, Ma. Vișan, Ma. Sabo, Vas. Cojocian și Ana Timbuș câte 2—.

Sumarea colectelor:

Colecta 1:	K. 2,026—
" 2:	545—
" 3:	379:50
" 4:	352:40
" 5:	256—
" 6:	155:40
" 7:	154—
" 8:	114:84
" 9:	71:80
" 10:	52:80
" 11:	51—
" 12:	35—
Laolaltă K.	4,193:74

Alte contribuiiri:

"Aurora", societate de împrumut și păstrare, Năsăud	K. 5,000—
"Șincana", soc. pe acții Șinca veche	200—
Demetriu Ciontea, Dumbrăvița	150—
Alexandru Nemeș, jude reg. în penz, Gherla	100—
Emiliu Popp Șinca-veche	20—
I. Hancu stegar Târgul-Murășului	20—
Anuța Blaga, Blaj	5—
Eugenia Șarlea, Blaj.	2—
Suma K.	9,690:74
Suma din Nr. 45	181,996:43
Suma totală	K. 191,687:17

Contribuirile pentru orfelinatul din Blaj, rugăm să se trimită: Administrației centrale capitale Balázsfalva—Blaj. Cvitarea ofertelor o face comitetul executiv în organele de publicitate.

Scrisoare din via Domnului.

(io.) Ieșind în via Domnului, vezi că pe lângă toată eselența educație teologică ce se dă în Seminarile noastre unite, un lucru trebuiește, cel mai de lipsă, educația pentru viața practică, cu multe greutate, neajunsuri și nevoi.

Teoria care are în vedere lucruri și stări de lucruri aproape numai ideale, ori cam așa ceva, te dă de mal la cel dintâi pas făcut în viață. Sunt atâtea nevoi la sate, atâtea lucruri de dres și de plămădit, încât la tot pasul dă greș. Ești avizat la îndemânarea, priceperea proprie, dar mai ales la experiențe foarte triste, cari toate consumă atâtea energie, care putea să rămână și să se folosească spre alte lucruri mai bune.

Să luăm o pildă. Vrei să faci o însoțire economică, comercială ori de alt caracter. Pasă de fă ceva. Trebuie să te apuci de studiat legi și contabilitate. Și acum venim la omul vieții. Acum vedem că cu filozofia dreptului etc. așa ceva nu se poate face. Trebuie modificat și amplificat programul de studii al Seminarilor și cu studii de acelea cari pregătesc pe clericii mai cu de-dinsul pentru viața practică. Astăzi bunăstarea economică numără mult. Dacă un neam stă bine materialicește poate face toate lucrurile bune câte le dorește. Catedră de contabilitate și drept comercial, ilustrată de un specialist cu praxă trebuie pentru Seminarile de clerici. E drept, că la Blaj s'a făcut un modest început, cred din inițiativa privată a unui om de inimă pentru toate (păr. Roșianu), dar asta e prea puțin. După cât știu în celelalte Seminarii unite, nici atâtea. Cei în drept ar fi bine să discute lucrul acesta și cât mai în grbă să-l și înfăptuiască.

* * *
Predica e cea mai însemnată parte din pastorație. Cu un semestru de teorie omiletică sacră, predicator nu te faci. E dreaptă vorba: „Orator fit” — da, însă nu cu teorie, ci cu praxă. Ce folos, că buchisezi la atâtea principii și vre-o 30—40 de tropi și figuri oratorice. Mai mult să se predice. Să se lucreze mai des predici, să se memorizeze și predele predici din autori de renume. Să se dedea clericii cu improvizatul și cu lucrarea de predici independente.

Tocmai când scriu acestea șire, cetesc o veste îmbucurătoare: sistemizarea unei catedre de Istoria literaturii religioase la Români, ilustrată de cel mai bun cunoscător al Istoriei noastre bisericesti unite și un distins scriitor de lucruri istorice la noi uniții. Un vrednic început, dar suntem tot numai la teorie. De-ar veni odată și începuturile pentru o educație mai practică!

Multe mai vezi dacă ieși în viață. Mai multe rele, decât bune. Multe rele mai sunt și în pastorație. Două m'au pus pe gânduri: concelebrarea nepermisă și introducerea fără scrupul de rugăciuni nerituale ori aprobate numai pentru cultul privat și icuirea, acolo unde rubrica nu permite de ectenii (chiar și fabricație proprie cu „patentă”) rituale ori adunate de prin cine știe ce carte rituală de pela 1800 tipărită la Sibiu, Râmnic, Buzău etc.

Ar fi chiar vremea ca lucruri de felul acestora să nu se mai tolereze. Cei vinovați să se aducă la rezon dându-se pe mâna tribunalului bisericesc, iar acesta să aplice sancțiunile cu toată rigoarea.

Abuzurile acestea se fac mai ales la morții și la adm. s. Maslu. E vorba de „maslu curții și a căsii“. Dr. V. Suci în Teologia dogmatică spune, că acestea se pot face, dar nici Teologia Pastorală, nici în Tipicul bisericesc, nu se spune cu nici o vorbă cum să se facă. Ar fi de dorit ca cei competenți să dea deslușirile de lipsă, căci altcum: câți preoți, atâtea feluri de administrare. Să se facă! Asupra acestora voi reveni.

Ți-e mai mare dragul să cauți prin arhivele oficiilor civile. O regulă exemplară în toată. Tot lucrul la locul său. Ți trebuie o scrisoare, într-o minută o ai în mână. În arhivele parohiale (nu toate, dar sunt multe) într-o zi n'o aflu, ori n'o aflu de loc. Nici o colecție de Cerculare ori acte oficiale nu-i pusă laolaltă și nici completă. Și tocmai noi preoții ar trebui să fim cei mai iubitori de ordine.

„Vrednic este lucrătorul de plata sa“. Și dacă lucră cineva și face bine, apoi preotul oricât ar fi de neglijent e cel dintâi. Cine face mai mult bine țării, decât preotul, și cine e mai slab plătit ca el? Și asta tot n'ar fi așa mare rău, dar răul e acolo că nici puținul ce-l capeti nu vine la vreme.

Până și servitorii dela oficiile civile se bucură de adausuri de scumpete, numai noi preoții nu. Nu suntem și noi oficiali publici, nu lucrăm mai mult decât oricare slujbaş din țară pentru binele ei?

Ar fi de dorit ca mai marii noștri să stărue pentru împărțirea la timpul lor a congruei și cuincuenalelor cel puțin, dacă nu în rate lunare ori trimestre anticipative — cum scria Dr. Nic. Brinzeu în „Cultura Creștină“. Am fi vrednici!

Lucrați preoților, luminați neamul, scoateți-l din săracie, desbărați-l de viții, scăpați-l de superstiții. Progres în direcția asta nu vom prea face, până nu vom avea oameni crescuți anume pentru viața năcăjită dela sate până nu vom avea buni predicatori pentru popor. Nu-l vom scăpa de viții și superstiții până când abuzurile nu vor înceta, până nu vom fi noi oameni în rând cu toate pildele vrednice de imitat. Până nu vom ajunge acolo să nu ne mai luptăm așa greu cu năzurile trailului de toate zilele, progres remarcabil cu greu se va realiza. De-ar da bunul Dumnezeu să fie bine și ca în altă scrisoare să pot scrie despre lucruri mai bune.

Războiul european.

Pe frontul rusesc spre sud-vest de Olyka trupele arhiducelui Francisc Iosif au silit trupele rusești să se retragă dintr'o pădure, ce e în apropierea frontului.

La Italia, ca și pe celelalte fronturi, se observă în general puțină activitate strategică. Au fost respinse atacurile italiene, concentrate asupra pozițiilor dela Rombon, asemenea și cele dela platoul Lafran.

Lupte remarcabile se dau pe frontul francez, la Haucourt și Mort Homme, unde francezii, zilele trecute, au dat mai multe atacuri vehemente. Acum acestor atacuri le urmează cele germane, cari au de țintă ocuparea culmilor, ce cad în apropierea localităților amintite. Deocamdată aici decurg luptele cele mai înverșunate.

Înștiințare *).

Di ministru r. ung. al cultelor și instrucțiunii publice prin ordinul-circular dela 29 April 1916 Nr. 53800/VI. b. dă voie elevilor pedagogici, născuți la 1897 și mai înainte, — cari au terminat cursul III pedagogic, și acum sunt în serviciu militar, — să se prezinte la institutul lor pedagogic, unde dela 25 Maiu și până la 25 Iunie a. c. se va ținea pentru ei un curs de pregătire, ca să poată face examenul de clasa IV., precum și examenul parțial și final de calificare.

Spre acest scop, comanda militare, cu care di ministru s'a pus în pertractare, au să deie concediu numiților elevi.

Aducem acest ordin-circular la cunoștința celor interesați și pe această cale Blaj, la 5 Maiu 1916.

Direcțiunea institutului pedagogic gr.-cat.

Informațiuni.

Serbările reuniunii mariane a elevilor liceali din Blaj. Din prilejul sărbătorii marelui mucenic Gheorghe, al doilea patron al „Reuniunii mariane“ a elevilor dela liceul nostru, membrii reuniunii au aranjat și în acest an o întreagă serie de serbări vrednice de atenția celor ce se interesează de creșterea tinerimii. În prezina sărbătorii s'au mărturisit toți membrii pentruca în ziua de praznic să poată face împreună o împărțire comună. Nemijlocit după sf. liturghie, celebrată în capela frumoasă împodobită a internatului de băieți, conducătorul reuniunii, prof. Dr. Rusu, a făcut primirea solemnă alor 35 de noi membri ordinari ai reuniunii. La ceasurile 10 a. m. s'a ținut apoi o ședință festivă într'una din salele liceului, la care în frunte cu directorul gimnazial au asistat mai mulți d. profesori și alți oaspeți, încurajând mișcarea atât de frumoasă și de folositoare a elevilor. Spre sară s'a ținut apoi de încheiere Paraclisul Preasfintei Fecioare, în decursul căruia membrii ordinari vechi și-au renoit votul de a fi străjeri neadormiți ai idealului înscris pe flamura curată a Maicei Fecioare.

Paștile pe câmpul de luptă. Dăm vre-o câteva orduri din scrisoarea unui soldat-în-vățător sătmărean: E prima zi a sf. Paști; e liniștea cea mai mare nu numai pe acasă ci și aci, unde până acum se dădeau împușcături. Dimineața pola orele 8 pe când D-Voastră a-ți gustat sântele păști și celelalte, videm, că rușii fără nici o frică ies afară în liber și ne fac semne să mergem la ei. Noi am și mers cam până la jumătate calea, ei asemenea. Ce să vezi, din dușmani s'au făcut cei mai buni prieteni. Am dat mână cu ei și ne-am schimbat re-

*) Toate ziarele românești sunt rugate să reproducă scestă înștiințare de interes pentru elevii pedagogici români, cari sunt în serviciul militar sau pe câmpul de luptă.

Semnați pentru împrumutul de războiu!

cipro multe lucruri. Apoi s'au apucat să îngroape morții, cari i-au avut la Crăciun, căci până acum nu i-a putut. Apoi 6 au venit la noi pentru totdeauna, nu a voit să meargă îndărăt. Măine cred că iarăș așa vom face, apoi a treia zi de Paști iarăș vom fi dușmani. Am petrecut și eu sf. Paști aici, a trecut frumos. Dimineața am avut cafea neagră la la amiazazi păsulă și o bucată de slănină, seara acum mânc conzervă. Trebuie să fiu indestulit și fără pască și șuncă. I. P.

Examenele semestrale dela seminarul nostru teologic sunt deja în plină curgere. Incheiându-se cursurile încă în Sâmbăta lui Lazar, după vacanța de Paști, s'au început îndată examenele. Așa în 2 Maiu a fost examenul din *Cantul bisericesc*, în 4 Maiu din *Tipic*, iar în 5 Maiu din *Liturghică*. Celelalte se vor ținea, de acum înainte în următoarea ordine: 12 și 13 Maiu: *Dogmatica specială*; 12 și 13 Maiu: *Teologia pastorală*; 16 și 17 Maiu: *Studiul biblic*; 18 și 19 Maiu: *Istoria bisericească* și în 19 Maiu: *Medicină pastorală*. În 20 Maiu va fi serbarea obișnuită la sfârșitul de an.

Examenele, cari sunt publice, se țin sub prezidiul I. Preasfinției Sale d. Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa, ajutat fiind de vicarul său general Dr. Victor Szmigelski.

Intrarea sub drapel a celor de 18 ani. „Bud Tud“ atrage atenția tinerilor născuți în 1898, cari la ultimelē asentări au fost aflați de apti pentru serviciul militar, că au să se prezinte sub steag dacă sunt supuși ungari la 29 Maiu, iar austriacii în 11 Maiu chiar și în cazul când datul acesta nu este indicat pe legitimația de glotaș.

Necrolog. † Ioan Voicu, locotenent-colonel cos. și reg. în activitate, în urma unui moft repentin, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului Lui, în 11/24 Aprilie a. c. în etate de 51 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului și neuitatului decedat s'au înmormântat Miercuri în 13/26 Aprilie a. c. în cimiterul gr.-or. din Gurariului.

— † Petru Lipovan, teolog an. III. din Blaj, a încetat din viață, împărțit cu ss. taine ale muribunzilor, Joi în 4 Maiu a. c. la 8 ore dim. în etate de 22 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre repaus sâmbăta în 6 Maiu n. la 2 ore dim. în cimiterul gr.-cat. din loc.

Odihnească în pace!

Mulțămita publică.

Nefiind în situația a putea mulțumi tuturor, cari din jalnicul prilej al trecerii la cele de veci a preiubitei și neuitatei noastre soție și mamă **Viorica**, au grăbit a ne alina durerea prin condolențe, depuneri de cununi pe sicriu și participarea la ultimul onor pământesc, îi rugăm să primească pe această cale, espreștunea deosebitei noastre mulțumite.

Lighet la 2 Maiu n. 1916.

Aurel și Doina Peteanu

Preparator, editor și Redactor responsabil
Ioan Suci.